

**LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
2011 M. BIRŽELIO 28 D. ĮSAKYMO NR. D1-508
„DĖL PRODUKTŲ, KURIŲ VIEŠIESIEMS PIRKIMAMS TAIKYTINI APLINKOS
APSAUGOS KRITERIJAI, SĄRAŠŲ, APLINKOS APSAUGOS KRITERIJŲ IR
APLINKOS APSAUGOS KRITERIJŲ, KURIUOS PERKANČIOSIOS ORGANIZACIJOS
TURI TAIKYTI PIRKIAMOS PREKES, PASLAUGAS AR DARBUS, TAIKYMO
TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“
PAKEITIMŲ TRUMPA APŽVALGA**

2017 m. sausio 21 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. sausio 18 d. įsakymas Nr. D1-60 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 28 d. įsakymo Nr. D1-508 „Dėl Produktų, kurių viešiesiems pirkimams taikytini aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašų, Aplinkos apsaugos kriterijų ir Aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos turi taikyti pirkiamos prekės, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

Naujaji teisės aktą (toliau – Įsakymas) galite rasti čia <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/0d015cd0df1111e68503b67e3b82e8bd>,

arba <http://www.am.lt/VI/index.php#a/7106>

arba <http://gamta.lt/cms/index?rubricId=7bcb7b22-a6eb-4148-9f3a-f33c8711f1ca>

**PAGRINDINIAI LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO 2011 M.
BIRŽELIO 28 D. ĮSAKYMO NR. D1-508 PAKEITIMAI ĮSIGALIOJĘ 2017 M. SAUSIO 21
D.:**

I - Pakeista teisės akto struktūra. Buvusio teisės akto redakcijoje produktai buvo suskirstyti į 4 grupes. Naujoje redakcijoje yra pateiktas vienas produktų sąrašas, kurį sudaro 30 produktų grupių. Pasikeitė aplinkos apsaugos kriterijų dėstymo tvarka, neliko lentelės, kurioje minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai buvo išdėstyti kairėje pusėje, o išplėstiniai dešinėje pusėje. Dabar išplėstiniai aplinkos apsaugos kriterijai išdėstyti po minimalių.

II – Į produktų, kurių viešiesiems pirkimams taikytini Aplinkos apsaugos kriterijai, sąrašą įtraukti šie nauji produktai ir nustatyti jiems taikyti aplinkos apsaugos kriterijai:

- plonasis popierius;
- gaminiai iš perdirbto plastiko;
- televizoriai;
- klozetų įranga;
- pisuarų įranga;
- vandeniniai šildytuvai;
- medicininė elektros ir elektroninė įranga.

III - Aplinkos apsaugos kriterijuose padaryti šie pakeitimai:

1. Minimaliuose kriterijuose įtraukta ši nauja nuostata apie pakuotes:

„Pakuotė turi atitikti Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 348 „Dėl pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo taisyklių reikalavimus.

Atitiktį reikalavimams įrodantys dokumentai: gamintojo ir (ar) importuotojo raštiškas patvirtinimas apie pakuotės atitiktį arba kiti lygiaverčiai įrodymai.“

2. Patikslinti kriterijai, kuriuose nustatyti reikalavimai dėl pavojingų cheminių medžiagų, kurios klasifikuojamos priskiriant bet kurią iš nurodytų pavojingumo frazių pagal 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiantį ir panaikinantį direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006.

3. Sugriežtinti reikalavimai dėl perdirbto popieriaus ir pirminės medienos plaušų produktuose „1. Rašymui, spausdinimui, kopijavimui naudojamas perdirbtas popierius“, „2. Rašymui, spausdinimui, kopijavimui naudojamas popierius (pagamintas pirminės medienos plaušų pagrindu)“, „3. Raštinės reikmenys iš popieriaus ir kartono“:

Pavyzdžiui,

Produkto „1.1. rašymui, spausdinimui, kopijavimui naudojamas perdirbtas popierius“ buvęs nustatytas minimalus reikalavimas „1. Popieriaus sudėtyje turi būti ne mažiau kaip 75 % perdirbto popieriaus (naudoto popieriaus ir (ar) gamybos atliekų) plaušų“

pakeistas į

„1.1.1. Popieriaus sudėtyje turi būti ne mažiau kaip 100 % perdirbto popieriaus (naudoto popieriaus ir (ar) gamybos atliekų) plaušų.“

Produkto „Rašymui, spausdinimui, kopijavimui naudojamas popierius (pagamintas pirminės medienos plaušų pagrindu)“ buvęs nustatytas minimalus reikalavimas „1. Popieriaus sudėtyje turi būti ne mažiau kaip 20 % pirminės medienos plaušų, gautų iš miškų, sertifikuotų naudojant FSC ar PEFC arba lygiavertes miškų sertifikavimo sistemas, likusi dalis – iš tinkamai išaugintų miškų⁴ ir (ar) perdirbto popieriaus plaušų“

pakeistas į

„2.1.1. Popieriaus sudėtyje turi būti ne mažiau kaip 30 % pirminės medienos plaušų, gautų iš miškų, sertifikuotų naudojant FSC ar Miškų sertifikavimo sistemų pripažinimo programą (angl. Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes (toliau – PEFC)) arba lygiavertes miškų sertifikavimo sistemas, likusi dalis – iš tinkamai išaugintų miškų ir (ar) perdirbto popieriaus plaušų.“

Produkto „Raštinės reikmenys iš popieriaus ir kartono“ buvęs minimalus reikalavimas „1. Gaminys turi būti pagamintas iš

a) ne mažiau kaip 75 % perdirbto popieriaus (naudoto popieriaus ir (ar) gamybos atliekų) plaušų arba

b) ne mažiau kaip 20 % pirminės medienos plaušų, gautų iš miškų, sertifikuotų naudojant FSC ar PEFC arba lygiavertes miškų sertifikavimo sistemas, likusi dalis – iš tinkamai išaugintų miškų ir (ar) perdirbto popieriaus plaušų.“

pakeistas į

„3.1.1. Gaminys turi būti pagamintas iš

3.1.1.1. ne mažiau kaip 100 % perdirbto popieriaus (naudoto popieriaus ir (ar) gamybos atliekų) plaušų arba

3.1.1.2. ne mažiau kaip 30 % pirminės medienos plaušų, gautų iš miškų, sertifikuotų naudojant FSC ar PEFC, arba lygiavertes miškų sertifikavimo sistemas, likusi dalis – iš tinkamai išaugintų miškų ir (ar) perdirbto popieriaus plaušų.“

4. Patikslintas produktas „**9. Biuro įranga**“ atsižvelgiant į Europos Komisijos Žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijus, aplinkos apsaugos reikalavimus nustatytus ekologiniams ženklams. Atsisakyta išplėstinio aplinkos apsaugos reikalavimo dėl spausdinimo įrangos deklaruotojo garso galios. Reikalavimas, kad „gamintojas turi būti įdiegęs aplinkos apsaugos vadybos sistemą (EMAS ar LST EN ISO 14001, ar kitą lygiavertę, arba taiko kitas lygiavertes aplinkos apsaugos vadybos priemones“ iš minimalių aplinkos apsaugos kriterijų perkeltas į išplėstinius (Įsakymo 9.2.1. p.). Patikslintas išplėstinis reikalavimas dėl originalių ar joms lygiaverčių atsarginių dalių įsigijimo,

dabar tiekėjas privalo užtikrinti, kad šių dalių būtų galima įsigyti ne trumpiau kaip 5 metus nuo pirkimo dienos (Įsakymas 9.2.3 p.).

Papildyta šiais minimaliais kriterijais:

9.1.3. *spausdinimo įranga, turi turėti standartinę funkciją (angl. N-up Copy) – viename popieriaus lape išspausdinti ar nukopijuoti 2 arba daugiau dokumento puslapių;*

9.1.5. *turi būti pateikiama instrukcija ar naudotojo vadovas, kaip optimizuoti įrenginio aplinkosauginį veiksmingumą (pvz., popieriaus tvarkymo funkcijas, energijos vartojimo efektyvumo funkcijas, vartojimo reikmenis ir kt.).*

Papildyta šiuo išplėstiniu kriterijumi:

9.2.2. *tiekėjas turi suteikti ne trumpesnę kaip 5 metų garantiją.*

5. Produkto „**10. Spausdintuvų, kopijavimo aparatų, daugiafunkcinių įrenginių kasetės, kopijavimo milteliai ir rašalai**“ reikalavimai dėl cheminių medžiagų iš išplėstinių aplinkos apsaugos kriterijų perkelti į minimalius (Įsakymo 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5 p.).

6. Produktas „**11. Informacinių technologijų priemonės: kompiuteriai, monitoriai**“ patikslintas atsižvelgiant į Europos Komisijos Žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijus, aplinkos apsaugos reikalavimus nustatytus ekologiniams ženklams. Nustatyta, kad foninio apšvietimo šaltiniuose neturi būti gyvsidabrio (Įsakymo 11.1.2 p.). Atsisakyta minimalaus kriterijaus, kuriame nustatyti reikalavimai deklaruotojo garso galiai, patikslintas reikalavimas dėl plastikinių detalių ir kt.

7. XXII skyriaus „**12. Buitinė technika ir įranga**“ produktai papildyti ekologiniais ženklais The Blue Angel ir Nordic Swan, kurie įrodo atitiktį nustatytiems reikalavimams.

8. Produktų „**23. Maistas**“ ir „**24. Viešojo maitinimo paslaugos**“ (Įsakymo 23.1.1 ir 24.1.1 p.) nustatytas reikalavimas, kad konkrečios produktų grupės (pieno, mėsos produktų, daržovių) arba konkrečių produktų sąraše esančių produktų turi būti ekologiškai pagaminta pagal Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 834/2007 ne mažiau kaip 5 % (vertine išraiška) padidintas iki

1. ne mažiau kaip 10 % mėsos produktų ir daržovių;
2. ne mažiau kaip 30 % javų produktų;
3. ne mažiau kaip 50 % pieno ir jo produktų.

9. Produkto „**32. Tekstilė**“ grupėje atsisakyta minimalių aplinkos apsaugos reikalavimų dėl laisvojo ir iš dalies hidrolizuoto formaldehido kiekio galutiniame gaminyje bei reikalavimų dėl gaminio tinkamumo naudoti jį išskalbus ir išdžiovinus, spalvų atsparumo skalbimui bei prakaitui ir pan.

10. Produktų grupėje „**XVII skyrius. M ir N kategorijų kelių transporto priemonės ir su jų priežiūra susijusios paslaugos**“ tikslinta atitiktis Euro standartams (Įsakymo 33.1.3; 33.2.2; 34.1.2; 34.1.5; 34.2.1; 36.1.1; 36.1.3; 36.2.1; 38.1.5.1 p.). Taip pat padaryti šie pakeitimai:

- atsisakyta išplėstinio reikalavimo, kad turi būti naudojamos efektyvios variklio trintį mažinančios eksploatacinės medžiagos;
- patikslintas reikalavimas dėl triukšmo lygio, jis turi būti ne mažesnis kaip 101 dB (A) N2 ir N3 transporto priemonėms (Įsakymo 37.1.3 ir 38.1.2 p.);
- patikslintas reikalavimas dėl transporto priemonės papildomos įrangos atskirų variklių taršos (Įsakymo 37.2.2 ir 38.2.2 p.).

11. Produktų grupėje „**XVIII skyrius. Sodo priežiūros prekės ir paslaugos**“ patikslinti kriterijai, kuriuose yra nustatyti reikalavimai dėl cheminių medžiagų (Įsakymo 40.2.3 ir 44.1.2.4 p.).

Produktas „**40. Dirvožemio savybes gerinančios medžiagos**“ papildytas išplėstiniu aplinkos apsaugos kriterijumi dėl pavojingų cheminių medžiagų produkto sudėtyje (Įsakymo 40.2.5 p.).

Produktas „**42. Sodo technika**“ papildytas išplėstiniu kriterijumi dėl reikalavimo apie išmetamas dujas (Įsakymo 42.28 p.).

12. Patikslinti produkto „**45. Projektavimo paslaugos ir statybos darbai**“ minimalūs ir išplėstiniai kriterijai.

Sugriežtinti reikalavimai:

- dėl naujai statomų pastatų energetinio naudingumo klasės (nustatytas minimalus kriterijus, kad klasė turi būti ne mažesnė kaip A (Įsakymo 45.1.2. p.); išplėstinis kriterijus, kad ne mažesnė kaip A+ (Įsakymo 45.2.3 p.).

- dėl energijos poreikio, turi būti ne mažiau kaip 30 % (buvo ne mažiau 10 %) energijos poreikio tenkinama, naudojant vietinius atsinaujinančius energijos išteklius (AEI) (Įsakymo 45.2.2 p.).

Papildyta šiais minimaliais kriterijais:

45.1.5. vykdant projektavimo paslaugas ir (ar) statybos darbus, rekomenduojama atsižvelgti į elektros lempoms, patalpų apšvietimo projektavimo paslaugoms ir patalpų apšvietimo montavimo darbams nustatytus minimalius aplinkos apsaugos kriterijus (54 produktas „Patalpų apšvietimo montavimo darbai“);

45.1.6. rekomenduojama, kad pastate būtų įrengiami vandenį taupantys santechnikos įtaisai ir įranga, atitinkantys minimalius aplinkos apsaugos kriterijus (XXV skyrius „Santechnikos įtaisai, įranga ir jų montavimo darbai“).

Papildyta šiais išplėstiniais kriterijais:

45.2.11. vykdant projektavimo paslaugas ir (ar) statybos darbus, rekomenduojama atsižvelgti į elektros lempoms, patalpų apšvietimo projektavimo paslaugoms ir patalpų apšvietimo montavimo darbams taikytinus išplėstinius aplinkos apsaugos kriterijus (54 produktas „Patalpų apšvietimo montavimo darbai“);

45.2.12. rekomenduojama, kad pastate būtų įrengiami vandenį taupantys santechnikos įtaisai ir įranga, atitinkantys išplėstinius aplinkos apsauginius kriterijus (XXV skyrius „Santechnikos įtaisai, įranga ir jų montavimo darbai“).

13. Produkto „**46. Statybinės medžiagos**“ grupėje padaryti šie pakeitimai:

- patikslintas minimalus kriterijus dėl lakiųjų organinių junginių paruoštuose naudoti patalpų vidaus ir išorės dažuose (Įsakymo 46.1.2 p.);

- patikslintas reikalavimas dėl pavojingų cheminių medžiagų produkto sudėtyje ir iš išplėstinių kriterijų perkeltas į minimaliuosius (Įsakymo 46.1.3 p.);

- patikslintas išplėstinis kriterijus dėl produkte arba jame naudojamose sudedamosiose dalyse esančių sunkiųjų metalų arba jų junginių (Įsakymo 46.2.1.1 p.);

- papildytas išplėstinis kriterijus nauju reikalavimu, kad ant produkto pakuotės arba kartu su produktu turi būti pateikta informacija, kaip sumažinti atliekas bei patarimai ir rekomendacijos dėl naudotinių apsaugos priemonių ir pan. (Įsakymo 46.2.1.5 p.).

14. Produktas „**49. Medienos plokštės**“ papildytas nauju minimaliu kriterijumi (ekonominio naudingumo vertinimo kriterijumi), kad medienos plokštėse turi būti naudojama tam tikra procentinė dalis perdirbtos arba pakartotinai naudojamos medienos (Įsakymo 49.1.3 p.).

15. Produkto „**50. Kietosios grindų dangos**“ minimalus aplinkos apsaugos kriterijus „*Ne mažiau kaip 65 % (pagal masę) apdorotų produktų gamybos proceso ar procesų metu susidariusių atliekų turi būti pakartotinai panaudojama, kaip nustatyta Valstybiname strateginiame atliekų tvarkymo plane (Žin., 2002, Nr. 40-1499; 2007, Nr. 122-5003; 2010, Nr. 146-7486)*“ pakeistas į „*50.1.5. turi būti perdirbama ar kitaip panaudojama ne mažiau kaip 90 % gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų (vertinant pagal atliekų kiekį, išskyrus fosfogipso atliekas), kaip nustatyta Valstybiname strateginiame atliekų tvarkymo 2014-2020 plane (Lietuvos Respublikos Vyriausybės*

2014 m. balandžio 16 d. nutarimas Nr. 366 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimo Nr. 519 „Dėl valstybinio strateginio atliekų tvarkymo plano patvirtinimo“ pakeitimo 256 p.)“.

16. Patikslinti produkto „**51. Langai, stoglangiai ir išorinės įstiklintos durys**“ minimalūs ir išplėstiniai kriterijai. Patikslintas išplėstinis kriterijus dėl reikalavimo šilumos perdavimo koeficientui U (Įsakymo 51.2.2 p.).

Papildyta šiais minimaliais kriterijais:

51.1.2. *perdirbtame plastike švino ar kadmio junginiai neturi viršyti 100 ppm. Šis reikalavimas netaikomas plastikinėms detalėms, kurių svoris ≤ 50 g;*

Papildyta šiais išplėstiniais kriterijais:

51.2.3. *langų gamybai naudojamame plastike neturi būti švino, kadmio, halogeninto parafino, organinio alavo junginių, bisfenolio A, ftalatų ir halogenintų antipirenų. Šis reikalavimas netaikomas ≤ 50 g detalėms;*

51.2.4. *plastikų gamyboje, chloras neturi būti gaminamas naudojant gyvsidabrį ir asbestą. Šis reikalavimas netaikomas plastikinėms detalėms, kurių svoris ≤ 50 g;*

51.2.5. *languose ir duryse, kurie pagaminti iš neatsinaujinančių išteklių, turi būti ne mažiau kaip:*

51.2.5.1. *30 % perdirbto aliuminio iš profiliuose ar durų varčiose naudojamo viso aliuminio;*

51.2.5.2. *30 % perdirbto PVC iš profiliuose ar durų varčiose naudojamo viso PVC;*

51.2.5.3. *20 % perdirbto plieno iš profiliuose ar durų varčiose naudojamo viso plieno.*

17. Išplėsta produktų grupė „**XXV skyrius. Santechnikos įtaisai, įranga ir jų montavimo darbai**“ papildyta šiais produktais „56. Klozetų įranga“, „57. Pisuarų įranga“. Išplėsti reikalavimai produktui „55. Santechnikos įtaisai“.

IV – Pakeista Aplinkos apsaugos kriterijų, kuriuos perkančiosios organizacijos turi taikyti pirkdamos prekes, paslaugas ar darbus, taikymo tvarkos aprašo struktūra ir papildyta šiais punktais:

14. *Perkančioji organizacija, vertindama tiekėjų kvalifikaciją, neturi atmesti pasiūlymo, jeigu tiekėjas nėra įsidiegęs Europos Sąjungos aplinkos apsaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) ar ISO 14001, arba kitos lygiavertės, bet yra parengęs ir taiko kitas lygiavertes aplinkos apsaugos vadybos priemones. Kitos lygiavertės aplinkos apsaugos vadybos priemonės gali būti tiekėjo parengtų taikomų aplinkos apsaugos vadybos priemonių aprašymas, kuriame turėtų būti:*

14.1. *apibrėžta įmonės vadovybės patvirtinta aplinkos apsaugos politika;*

14.2. *nustatyti reikšmingiausi aplinkos apsaugos aspektai, kuriems įtaką daro, gali daryti įmonės vykdoma veikla, ir šiuos aplinkos apsaugos aspektus reglamentuojantys teisės aktai;*

14.3. *aplinkosauginiai tikslai ir uždaviniai bei priemonės šiems tikslams pasiekti;*

14.4. *aplinkosauginių tikslų įgyvendinimo stebėseną – paskirti atsakingi asmenys, nustatyta jų atsakomybė, pareigos ir priemonių įgyvendinimo terminai;*

14.5. *parengtas aplinkosauginių ir avarinių situacijų valdymo planas;*

14.6. *aplinkosauginio gerinimo veiklos kontrolė (pvz., parengiamos kasmetinės ataskaitos, kurios pateikiamos, pristatomos įmonės vadovybei).*

18. *Jeigu perkančioji organizacija, vykdydama viešąjį pirkimą, taiko aplinkos apsaugos kriterijus ne visam pirkimo objektui, o tik jo daliai, kurios vertė sudaro daugiau kaip 50 % visos pirkimo vertės, toks pirkimas yra priskiriamas prie „žalių“ pirkimų. Pavyzdžiui, perkančioji organizacija atliko studijos parengimo ir leidybos paslaugų viešąjį pirkimą. Aplinkos apsaugos kriterijai buvo taikyti tik leidybos paslaugoms ir šių paslaugų vertė sudarė 53 % bendros pirkimo vertės. Tokiu atveju, visas pirkimas (pagal vertę ir pagal skaičių) yra priskirtinas prie „žalių“ pirkimų.*